

LOLO GARCIA

JOU MONSÓ

CRIMS, LLEGENDES I ASSASINATS

LA CARA FOSCA DE CUBELLES

Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*

CRIMS, LLEGENDES I ASSASSINATS. LA CARA FOSCA DE CUBELLES

Text Lolo Garcia

Il·lustracions Jou Monsó

Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*

PRESENTACIÓ

Malgrat que tècnicament l'assassinat de Pedro Rodríguez va tenir lloc al terme municipal de Vilanova i la Geltrú, el conegut com a *Crim de la Guàrdia urbana* va situar Cubelles al centre de la crònica negra del país. No es tractava, però, del primer succés luctuós d'aquestes característiques que es produïa al municipi. Al llarg dels segles, la vila ha estat escenari de crims de diversa índole que han trasbalsat la normalment tranquil·la vida del poble.

La maldat, l'odi i la revenja són, malauradament, consubstancials a l'espècie humana i també expliquen de forma fidedigna la composició i evolució de la nostra societat. Als arxius i fons documentals s'apleguen esdeveniments tràgics ocorreguts a Cubelles tot i que, a causa de l'aparició i eclosió dels mitjans de comunicació tradicionals de masses, la major part de la informació que ha arribat als nostres dies es concentra, fonamentalment, en els segles XIX, XX i les primeres dècades del XXI.

Juntament a aquests successos documentats, també s'han recopilat algunes rondalles que han sobreviscut al pas del temps i que, malgrat el seu caràcter literari, també expliquen els perills i la violència amb què bona part dels nostres avantpassats vivien en el seu dia a dia. A banda, evidentment, del pòsit de realitat o, si més no, de versemblança que hi pogués haver en l'origen d'aquestes petites narracions.

L'objectiu del present estudi és centrar-se en alguns d'aquells esdeveniments en-

globats en allò que es coneix com a crònica negra, deixant de banda altres fets o assassinats enquadrats en conflictes de caire més global, com les morts produïdes durant, per exemple, la Guerra del 36 i la Guerra del Francès, d'altra banda abastament explicades per altres historiadors com en Xavier Martínez, en Xavier Pons i en Joan Vidal.¹ També escapa d'aquest treball l'esmentat *Crim de la Guàrdia urbana*, amb una destacable literatura publicada, hores de tractament televisiu i radiofònic i, fins i tot, amb una sèrie de Netflix a punt de ser estrenada.

Finalment, i atesa la sensibilitat que poden despertar alguns dels casos aplegats, s'ha optat en tot moment per una aproximació als esdeveniments compilats del tot respectuosa i curosa, tant quant al llenguatge emprat com al tractament narratiu. En aquest sentit, és interessant analitzar també l'evolució dels recursos periodístics dels mitjans que s'hi refereixen, en algunes ocasions profundament sensacionalistes i explícits en els detalls relatats i les imatges. Una praxis que desitgem superada i del tot oposada al contingut del present estudi.

És moment, doncs, com diu la popular cita, de posar llum a la foscor.

¹ Sobre els assassinats de Narcís Bardají a mans dels incontrolats i de Joan Ivern Trillas afusellat pels franquistes, en parla en profunditat Joan Vidal als seus llibres *El Círcol cubellenc (1890-1939)* i *Diccionari de la Guerra Civil a Cubelles*. De la mort del doctor Remigi Juncà, es pot consultar l'obra *Els Anys del Dr. Remigi Juncà: Cubelles (1926-1936)*. Notes de la república, del seu biògraf, Xavier Pons. El 2014, d'altra banda, en Xavier Martínez va publicar al programa de la Festa Major el treball *Dos-cents anys de la Guerra del Francès a Cubelles. "Bon vent i barca nova"*.

LLEGENDES QUE PERDUREN

Les llegendes sempre han ocupat un lloc preeminent en el folklore popular de Catalunya i arreu. Sovint, servien per explicar esdeveniments del passat, amb un to clarament moralitzant i salpebrades amb nombrosos elements fantàstics i sobrenaturals. En unes societats en què la distinció mental que la població tenia de la realitat i la ficció no estaven tan marcades per la tradició científica com ara, aquestes narracions de transmissió eminentment oral tenien la finalitat de donar a conèixer realitats culturals en un determinat context històric.

Més enllà de la seva estricta veracitat, doncs, el seu contingut ha servit per capir el funcionament i valors de les societats en diferents períodes de la seva existència. De llegendes, n'hi ha de tota mena, també les que aprofundeixen en els aspectes més foscos i inquietats del nostre passat. En aquesta línia i relatives a Cubelles s'han

conservat dues de ben reveladores que encara avui bona part de la població coneix d'haver-les sentides a casa en boca d'avis i pares.

Una de les més recordades és la *Llegenda de Joan Serra a Rocacrespa*, ubicada a l'emblemàtica masia cubellenca. Atesa la seva brevetat, paga la pena reproduir-la tota sencera:

“Joan Serra era un cruel bandoler al que se li atribuïen centenars d'assalts, assassinats, tirotejos amb les forces de l'autoritat. Refugiat a les muntanyes es feia fonedís a la primera i sempre estava a l'aguait per buidar masos i les bosses dels viatgers.

Un dia va aparèixer tot sol al caseriu de Rocacrespa, a la riba dreta del Foix. Portava un tall a la mà i el front masegat. La mestressa, atemorida ja que el marit estava al tros, va tenir el temps just d'amagar els fills a l'habitació quan en

Joan Serra entrava a la casa. El bandoler va treure del sarró un fetge sangonós i exigí a la dona que li preparés regat amb un bon vi. La dona obeí fins i tot quan li demanà que segués amb ell a taula i compartís l'àpat amb ell.

Quan ja marxava li va dir a la dona que el fetge que s'acabaven de cruspir era el del seu marit. Ell l'havia delatat en veure'l a la riba del Foix i quan el marit i els mossos d'esquadra de Cubelles es van presentar al seu amagatall, ell els havia rebut a trets i ara els tres estan envoltats de mosques".²

Potser no tan coneguda malgrat que també de gran valor és la llegenda *El rei moro del Palau de Cubelles*, ubicada, en aquest cas, al Mas Palau. El seu contingut és el següent:

"Els sarraïns, després de la invasió del cèlebre cabdill Al Mansur, s'apostaren en els millors palaus i castells del nostre país. A Cubelles, un emir rebé un preuat tresor d'un amic: una formosa captiva cristiana anomenada Riquilda. La donzella fou tancada dins l'harem amb les altres esclaves i des d'aleshores la seva nova vida fou un vertader drama; plorava i recordava els seus estimats familiars, per més que el seu amo li regalés valuoses joies i rics vestits.

Al cap d'unes setmanes, l'emir fou cridat per l'alcalde de Puig d'Àliga, el turó més enlairat d'aquelles terres, per anar a combatre de nou amb els cristians que s'havien instal·lat al castell d'Òlerdola. Les setmanes d'absència de l'emir al palau les aprofitaren d'allò més les dones de l'harem, talment cabres desfermades.

Riquilda conegué un jove hortolà, fill de Sant Cugat del Vallès, que, com ella, també havia caigut en esclavatge. Visqueren tendres col·loquis, s'enamoraren

² BORREGO, J.C. (2010) *El Penedès llegendari*. Valls: Cossetània Edicions. Consultat el 12 d'abril de 2023 a <https://patrimonicultural.diba.cat/element/llegenda-de-joan-serra-a-rocacrespa>.

bojament i planejaren la fugida abans que l'emir tornés a palau. No s'adonaren que una vella serventa africana els estava espiant contínuament.

Arribà la nit esperada i la parella lliscà per una corda, des de les golfes fins al jardí i, quan anaven a agafar el camí de la platja, el so d'un corn retrunyí per l'espai i tot seguit l'escamot de l'emir, amb aquest al front, se'ls tirà a sobre i els lligà fortament.

El capitost manà que els pengessin amb una corda per sota les aixelles al pi més alt del seu jardí i que, a punta de dia, els ballesters acabessin amb les seves vides travessant-los amb les sagetes.

La sentència es complí, dissortadament, i d'aquell espantós drama, avui encara

en queda el nom. Mas Palau s'edificà sobre les runes de l'antic palau d'aquell criminal rei moro".³

UN SEGLE ATZARÓS

Malgrat que al llarg de la història de Cubelles de ben segur que es deurien produir diversos assassinats i crims, dels primers dels quals tenim més detallada constància corresponen al segle XIX, coincidint amb l'aparició dels mitjans de comunicació de masses i la proliferació del bandolerisme estimulat, també, pels efectes de les diferents guerres carlines. Així, el 22 de gener de 1855, el *Diari de Vilanova*, fundat just cinc anys abans per Josep Pers i Ricart, recollia un succés ben esfereïdor. Segons

³ Recollida per Pere Sadurní i Vallès a *Folklore del Penedès. Vol I*. Consulta feta el 23 d'abril de 2023 a <http://www.festa.cat/historia/316/el-rei-moro-del-palau-de-cubelles>.

relata el rotatiu, el 17 de gener, cap a les set del vespre, vuit homes armats amb punyals van escometre la casa de Joan Avinyó Salvat, assaltant-la finalment uns cinc o sis i sorprenent les persones que s'hi trobaven reunides. Quan una dona que hi era a dins, anomenada Rosa Incha, va voler donar el crit d'alerta, fou assassinada pels intrusos.

Davant del tumult generat, un dels fills de la casa es va abraonar sobre un dels lladres que es dirigia cap al seu pare i, intentant protegir-lo, es va interposar entre els dos homes tot rebent dues ganivetades, una al pit i l'altra a un dels costats.

Tot seguit, segons la crònica del diari, el poble es va posar en estat d'alarma i els malfactors van haver de fugir ràpidament, evitant-se així un mal encara major.⁴

⁴ VILLALTA, Antoni, i PINEDA, Antoni. «Notícies sobre Cubelles, entre 1842 i 1931». Dins d'*Anuari 2011*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell, 2012. Pàgina 87.

ELS FETS DE ROCACRESPA

Tres anys i escaig després, novament Cubelles era l'escenari d'un tràgic fet. La tarda del dissabte 17 d'abril de 1858, un grup d'atracadors irrompia a la quadra de Rocacrespa amb fatals conseqüències. Segons també el *Diari de Vilanova*,⁵ un grup de tres homes va entrar a la masia just en el moment en què el seu propietari, Josep Roviroca Castellví, estava pagant els jornals a un grup de dones que treballaven per a ell. Els lladres, un cop a dins de les estances, van clavar una ganivetada a l'amo del mas i, tot seguit, una altra al seu cunyat, Joan Surià i Mestre, germà de la seva dona, Bonaventura.

Just quan els intrusos es preparaven per saquejar la casa, el fill del propietari, Gabriel Roviroca i Surià, d'uns 12 anys, va pujar al pis

⁵ MARTÍNEZ i ROIG, Xavier. «Masies de Cubelles. Rocacrespa». Dins d'*Anuari 2021*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell, 2022. Pàgines 34-35.

superior i agafà una escopeta de caçar que li havia regalat el seu pare per, tot seguit, disparar contra un dels assaltants, que acabaria malferit rodolant pel terra. Davant la incertesa i la por que no s'haguessin d'enfrontar amb alguns dels mossos de la quadra, els lladres van prendre el seu company ferit de bala i van fugir d'immediat. Tot i que el propietari de Rocacrespa es va poder recuperar, el seu cunyat, de 45 anys d'edat, moriria víctima de les ferides que s'hauria propinat en saltar per una finestra fugint dels bandits.

Durant els mesos següents, es feren diverses detencions vinculades amb el tràgic succés, malgrat que el nom dels culpables no s'arribaria a publicar mai.

Unes dècades després, un dels descendents del propietari del mas, Josep Maria Rovirosa i Ribot, aportava nous detalls basant-se en la versió familiar que havia anar transcendent de generació en generació. Així, Rovirosa i Ribot explicava ja al segle XX que quan els bandolers emmascarats van entrar a la casa, l'amo de la quadra els va plantar cara amb un pistola de dos canons que duia a la faixa però que, tanmateix, no funcionà. Després de ser apunyalat, el cunyat, que estava amagat amb el fill petit de la casa al darrere de la porta que separava l'entrada de l'escala d'accés al primer pis, va portar el noi escales amunt i li va manar que s'amagués sota d'un llit mentre ell es quedava barrant el pas a l'estança superior. L'infant, però, va agafar la carrabina que el seu pare li havia regalat i, des de la finestra, li etzibà un tret al clatell a l'assaltant que s'havia quedant fent guàrdia a l'entrada de la casa. El seu oncle, però, moriria després de rebre diverses ganivetades i saltar per una finestra fugint dels atracadors.

Josep Rovirosa Castellví mai no oblidaria la valenta acció del seu fill, arribant, fins i tot, a incloure-la al seu testament.

FUGINT DEL SEU AGRESSOR

Ja al segle XX, Cubelles va ser l'involuntari escenari d'un decés producte de l'assetjament masclista. El dilluns 17 d'abril de

1916, el personal de l'estació de ferrocarril enviava un telegrama a les autoritats informant de l'aparició d'un cadàver a la via del tren. Segons publicava *La Correspondencia de España*,⁶ es tractava d'una jove de 25 anys anomenada Concepción Acosta Eugenia, originària de Les Canàries malgrat que resident a Madrid. Inicialment, uns passatgers de l'express Madrid-Barcelona expliquen que la noia havia tingut un comportament estrany durant el trajecte i que, tot just passada l'estació de Sant Vicenç de Calders, havia abandonat el compartiment del seu vagó i ja no havia tornat. Al seient havia deixat les seves pertinences, circumstància que farien pensar als investigadors en un suïcidi. A la bossa de plata hi havia documentació personal i diversos bitllets.

Un altre dels viatgers, que resultaria ser el jutge de Calatayud, afegiria que li havia cridat molt l'atenció perquè anava sola, era molt guapa i plorava contínuament. L'home, interessant-se pel seu estat, li va demanar si li podia ajudar i ella li va contestar que havia estat enverinada per un jove que la perseguia i que també havia emmetzinat una altra dona, ingressada a l'hospital Sant Juan de Dios de Madrid. El togat de Calatayud tancaria el seu testimoni relatant que la dona li havia dit que la persona que l'empaitava era fill d'un personatge molt influent de Madrid i que ella estava fugint després que totes dues renyissin amb ell.

De la seva banda, *La Veu de Catalunya*, que també recolliria de forma breu el tràgic succés,⁷ afirmaria que Concepción Acosta Eugenia havia estat enterrada al cementiri de Cubelles.

6 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a la premsa dels segles XIX i XX (1856-1937)». Dins d'*Anuari 2011*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2012. Pàgines 99 i 100.

7 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya*». Dins d'*Anuari 2014*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2015. Pàgina 74.

FART DE MALTRACTAMENTS

La violència contra els menors en l'àmbit familiar representa una xacra a erradicar malauradament massa estesa, sobretot en èpoques pretèrites. Ara fa un segle, *El magisterio espanyol. Revista General de la Enseñanza* publicava una notícia breu que condensava el drama patit per un menor a mans de qui deia ser el seu oncle. Segons recollia la capçalera especialitzada en qüestions pedagògiques el 3 de desembre de 1927, el jove Rafael Busquet, de 14 anys, natural de Cubelles i resident al barri de Poblenou de Barcelona, havia estat detingut a prop de l'estació del Nord de la capital catalana després d'haver-se fugat de casa.

A instàncies de la policia, el menor explicaria que havia marxat de l'habitatge on hi vivia amb la mare i un oncle fart de les pallisses que li propinava l'home. Abans, i amb l'objectiu de venjar-se, havia comprat tres litres de vi i hi havia afegit una petita quantitat d'àcid clorhídric amb l'ànim evident d'enverinar el familiar. Després de la confessió del nen, els investigadors comprovarien que la mare havia patit una intoxicació lleu mentre que l'oncle es trobava en estat greu. El noi passaria, tot seguit, a disposició del tribunal de menors.

Malgrat afirmar que era de Cubelles, a l'Arxiu de naixements del Jutjat de Pau no hi consta cap Rafael Busquet.⁸ Podria ser, tanmateix, que hagués passat alguns anys de la seva infantesa a la vila i es considerés fill del poble tot i no haver-hi nascut.

TRÀGICA DISPUTA ENTRE PROPIETARIS I RABASSAIRES

A les tensions derivades de la creixent conflictivitat social generada especialment durant les primeres dècades del segle XX, s'hi va afegir els anys 30 un increment de les hostilitats al camp entre propietaris i rabassaires sobretot arran de l'aprovació de la Llei de Reforma Agrària i d'Arrendaments Rústics, a càrrec del govern de la

República espanyola el 9 de setembre de 1932 i que pretenia pal·liar les desigualtats socials al sector de l'agricultura i millorar les condicions dels seus treballadors, al voltant de la meitat de la població activa de l'Estat.

En aquest context, doncs, cal emmarcar el tràgic succés ocorregut al Mas d'en Pedro entre les famílies Alba, rabassaires de Cunit, i els Marsé, propietaris de la finca. Els fets tingueren lloc el dimarts 28 de novembre de 1933, quan, de bon matí, Joan Alba Just es trobava podant uns ametllers en una parcel·la que treballava en règim de parcer. La discussió sobre a qui pertanyia la llenya acabaria desembocant en una forta discussió de funestes conseqüències.

Sobre la successió exacta dels esdeveniments, mai s'han pogut esclarir del tot. Així, des de *La Veu de Catalunya*,⁹ el rotatiu catalanista portaveu de la Lliga Regionalista i propera als interessos dels propietaris en el seu conflicte amb els rabassaires, explicarà que, mentre l'Alba acabava de podar, l'amo de la masia, en Josep Marsé Mestres, acompanyat de dos dels seus fills i un jornalero que treballava per a ells, es va presentar als terrenys reclamant que, en virtut de l'acord que tenien, aquell any la llenya li corresponia tota sencera a ell. Davant la negativa del parcer, el propietari i els seus fills decidiren marxar però, segons el diari, el fill del rabassaire, Joan Alba Serra, de 24 anys, que era a prop dels fets i també havia intervingut de la discussió, va marxar amb bicicleta a la fàbrica Griffi de Vilanova, on hi treballava, per agafar una pistola i tornar al tros. Allà es trobà amb el fill del propietari, Jaume Marsé Soler, de 21 anys, i, sense cap paraula pel mig, li disparà diversos trets fins a provocar-li la mort. Immediatament, el pare de la víctima, acompanyat de diverses persones, acudiren al lloc dels fets i s'enfrontaren amb pedres i branques a l'agressor qui, en la seva fugida, va ferir en una cama el propietari.

⁸ Consulta feta a l'Arxiu de naixements del Jutjat de Pau de Cubelles el 12 d'abril de 2023.

⁹ GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya* (II)». Dins d'*Anuari 2015*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell, 2016. Pàgina 32.

De la seva banda, però, el diari *La Humanitat*,¹⁰ també tractaria l'assumpte amb una òptica més propera a la versió de la família Alba. El rotatiu, fundat pel futur president de la Generalitat, Lluís Companys, impulsor de la Unió de Rabassaires i, per tant, pròxim als interessos dels parcers, assegura que Josep Marsé es va presentar a la finca conreada per Joan Alba Just i que, sense donar cap explicació, va tallar de soca-rel els arbres, deixant únicament els empelts, i sense donar la part corresponent al rabassaire. Seguidament, un jornalero de la propietat es va presentar a la parcel·la i, quan l'Alba el va comminar a marxar, va aparèixer novament Marsé amb dos dels seus fills i, tots quatre, van insultar greument el parcer. L'Alba li va explicar al fill, que també feinejava al camp, i quan el jove els va demanar que atenguessin als precos del seu pare i marxessin de les terres, els quatre se li tiraren a sobre i fou aleshores quan en Joan Alba Serra va treure la pistola i, mentre es defensava, va matar Jaume Marsé Soler.

Arran dels fets, en Joan Alba va entrar en presó provisional a la Model de Barcelona a l'espera del judici, que tingué lloc dos anys després, el 23 de novembre de 1935. En Joan Alba, segons recull *La Veu de Catalunya*, és acusat d'homicidi, mentre que el pare de la víctima, Josep Marsé, afronta una possible pena per lesions. Els tres testimonis cridats pel jutge, Josep Planes, Josep Raspall i Josep Huguet, i l'agutzil de la vila, Martí Nolla, coincideixen en titllar Marsé de ser un home "de gran violència". Sentits els testimonis, manté la seva petició de pena per als processats, mentre que l'acusació particular retira la denúncia de tinença il·lícita d'armes atès que Cubelles no disposa de força pública. A les 12.35 h. es reprèn la sessió amb el torn de les defenses, que demanen l'absolució dels seus clients. Malgrat l'interès suscitat pel cas, el diari, però, no recollirà en les seves edicions posteriors la publicació de la resolució.

10 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a la premsa dels segles XIX i XX (1856-1937)». Dins d'*Anuari 2017*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2012. Pàgina 103.

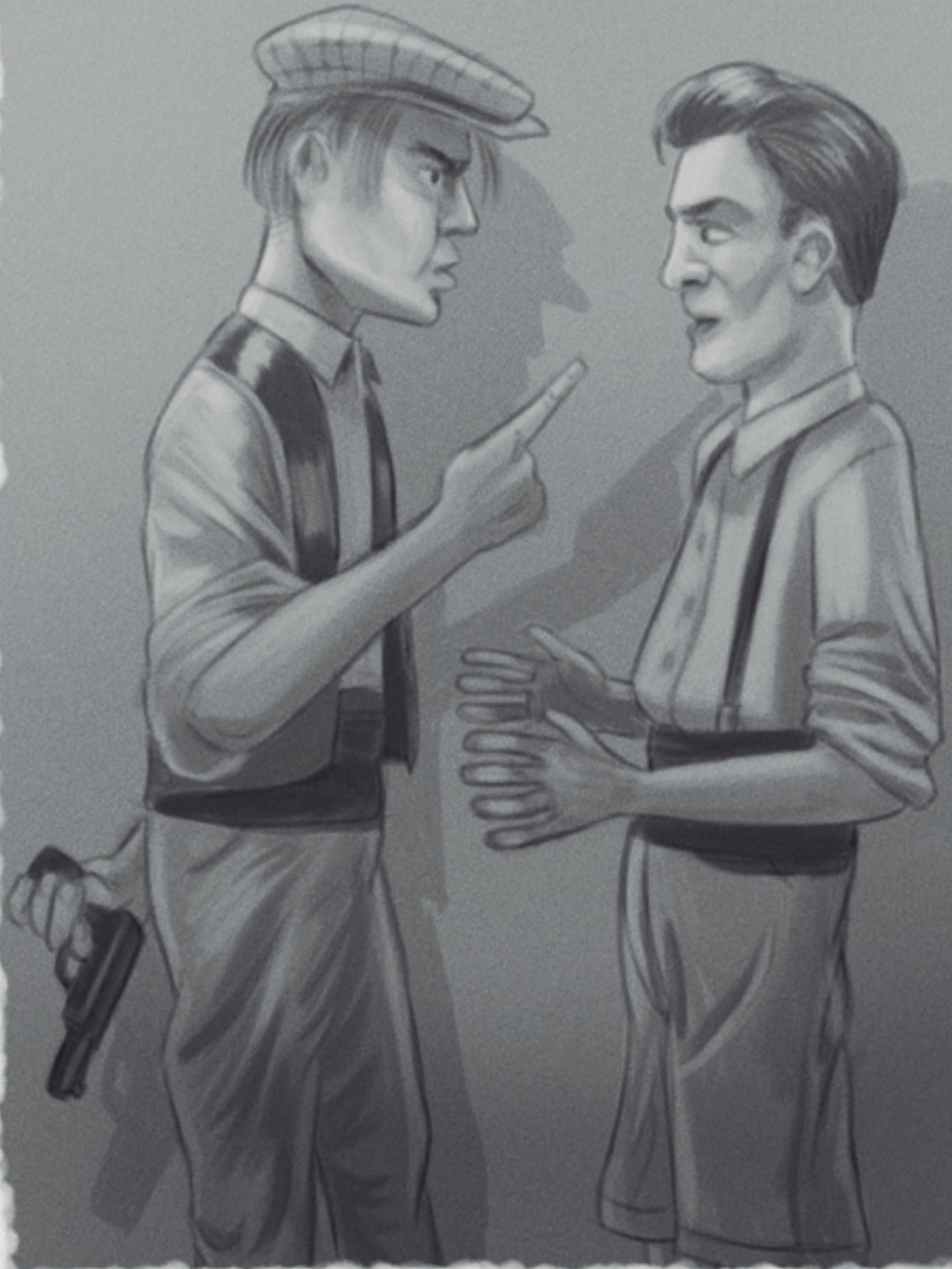
Amb tot, la sentència sí que es conserva a l'Arxiu Central del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i de l'Audiència Provincial de Barcelona.¹¹ El tribunal estava compost pels jutges Mariano G. De Andía, Francisco Caplín i Carlos Galán, qui exerciria de ponent. La resolució es dividirà en catorze preguntes que aplegaran aspectes concrets dels esdeveniments i a les quals el jurat anirà responent progressivament de manera afirmativa o bé negativa. Com a elements més destacats, la sentència conclou que, prèviament, Josep Marsé va fer fora de la finca el pare del processat Joan Alba, qui duia la rabassa de la parcel·la, per fer-se amb la llenya derivada de la poda i que quan l'Alba li va demanar explicacions, Josep Marsé, amb els seus dos fills i un treballador, el van atacar amb diverses destrals i pals. Així mateix, descarta que Joan Alba Serra disparés a la víctima, Jaume Marsé Soler, amb ànim de provocar-li la mort i que la seva intenció era defensar-se sense voluntat d'ocasionar el mal que va originar.

La sentència també clou que Josep Marsé va agredir Joan Alba encogat per les ferides mortals que acabava de patir el seu fill i que l'Alba va disparar contra el propietari sense, tanmateix, intenció de matar-lo.

En el seu torn, el ministeri fiscal relatarà que els fets jutjats constitueixen un delictes d'assassinat consumat en la persona de Jaume Marsé i un altre d'assassinat en grau de frustració contra Josep Marsé Mestres, mentre que la defensa estimarà que els fets eren constitutius d'un delictes d'homicidi i un altre de lesions, si bé aprecia la circumstància eximent de legítima defensa i l'atenuant de no haver tingut intenció de causar un mal tan greu com el que va provocar.

Escoltades totes les parts, el veredictes del jurat finalment és de completa inculpatibilitat, motiu pel qual el tribunal absol els dos processats i declara que Joan Alba Serra, en presó preventiva a la presó Model de Barcelona, sigui posat en llibertat.

11 Consulta feta el 18 d'abril de 2023.

Les desgràcies per a la família Marsé no acabarien aquí ja que, un cop esclatada la Guerra Civil, Josep Marsé Mestres; el seu germà Pere Marsé Mestres, i els fills d'aquest, Pere i Josep Marsé Ferrer, foren detinguts el 18 d'agost de 1936 a la cova de l'Avenc, al terme municipal de Cunit, on s'amagaven de les patrulles d'incontrolats. Un cop descoberts, van ser assassinats a l'alçada de la carretera de Sant Antoni.¹²

MORT A GANIVETADES

A començaments d'abril de 1935, els Mossos d'Esquadra acantonats a Cubelles detenien un dels autors d'un crim succeït un any enrere a la vila veïna de Castellet i la Gornal. Segons informava *La Veu de*

Catalunya en la seva edició del 5 d'abril,¹³ els agents havien arrestat Josep Brunet i Oliach, natural de Castellet, com a corresponsable de l'assassinat el 19 d'agost de 1934 de Joan Borrell i Carreres, veí de Clariana.

Moguts aparentment per ressentiments personals, Brunet, juntament amb Joan Piñol, Joan Torrents i Albert Solé, tots de Castellet, van disparar i apunyalat la víctima fins a provocar-li la mort. La investigació de tan impactant succés acabaria presentant, doncs, una derivada cubellenca.

12 Article *És hora de passar comptes*, publicar al blog del Grup d'Estudis Cunitencs Delmacio de Conito. Consulta feta el 9 de juny de 2023. <https://delmaciodeconito.wordpress.com/2023/03/11/hora-de-passar-comptes>

13 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya* (II)». Dins d'*Anuari 2015*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2016. Pàgina 34.

UN ATRACAMENT DE PEL·LÍCULA

El dia 13 de març de 1936, dos lladres atracaven pistola en mà la sucursal del Banc Hispano Colonial de Valls.¹⁴ Els atracadors, després de lligar empleats i clients, fugien de l'oficina amb un botí de 27.880,37 pessetes, una quantitat gens menyspreable per a l'època, al voltant de 30.000 euros actuals.¹⁵ Ràpidament, la Guàrdia Civil de Tarragona va desplegar un ampli dispositiu per detenir els dos lladres i el xofer que els havia acompanyat en la seva fugida. Després de retenir a Bonastre el conductor, Antoni Torrell, de Reus, que assegurava haver estat forçat a ajudar-los en la seva marxa, la policia va localitzar els dos atra-

cadors a l'estació de Cubelles, on miraven d'escapolir-se'n amb tren.

Els agents van poder detenir un dels atracadors, que duia dues pistoles i 9.000 pessetes a sobre, mentre que l'altre, sorprès per l'acció policial, va amagar-se al voltant del recinte ferroviari. La Guàrdia Civil va comminar el detingut a entrar als lavabos, on creien que s'hi ocultava, per convèncer el seu company perquè es lliurés. Mentre el primer dels lladres s'apropava als urinaris, van sentir-se dos trets que acabarien amb la vida de l'atracador.

Tot seguit, es va produir un intens tiroteig entre la policia i el fugitiu, que acabaria escapant-se de l'escomesa de la Benemèrita. Segons *El Temps* de Valls, pel camí perdria 13.700 pessetes, tot i que *La Veu de Catalunya* rebaixaria la quantitat a 2.775 pessetes. L'endemà, però, l'atracador seria arrestat a mig camí entre Cubelles i Vilanova, a prop de la masia de l'Indiano.¹⁶

14 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a la premsa dels segles XIX i XX (1856-1937)». Dins d'*Anuari 2011*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2012. Pàgines 104-105.

15 <https://www.ultimahora.es/noticias/sociedad/2001/12/17/812713/una-peseta-del-ano-1939-tendria-hoy-un-valor-similar-al-que-tiene-el-euro.html> i <https://www.cuantovaleuneuro.es/cuanto-valen-hoy-cinco-millones-de-pesetas-de-1990>. Consulta feta el 30 de maig de 2023.

16 GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya* (II)». Dins d'*Anuari 2015*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2016. Pàgines 36-37.

Segons la premsa de l'època, el detingut era Enrique Hernández Ollero, de 29 anys, natural d'Haro, a Logronyo, sastre de professió i resident a Barcelona. La víctima, al seu torn, era Joan Messeguer Vidal, de 24 anys, nascut a Molina de Segura (Múrcia), malgrat que resident a Vilanova i la Geltrú.

La premsa parlaria abastament del succés. *La Veu de Catalunya*, en la seva edició del 15 de març, donaria més detalls de l'operació. Així, el diari catalanista recull que el xofer, Antoni Torrell, havia declarat que els lladres l'havien llogat per fer un viatge a Valls sense saber que anaven a atracar el banc i que, seguidament, els va portar a l'estació de Sant Vicenç de Calders. La policia, tanmateix, no es va creure la versió del conductor i el va detenir. A més, el rotatiu explica que el presumpte autor dels trets els va disparar rere uns matolls, provocant la mort del seu company, tal com acreditaria el metge forense un cop li feu l'autòpsia al mateix dipòsit judicial de Cubelles.

Un mes després té lloc, el 16 d'abril, el judici contra els detinguts. Els magistrats encarregats de jutjar el cas són Joaquín Vilches, Leoncio Villacastín i Federico Enjuto, segons consta a l'Arxiu Central del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i de l'Audiència Provincial de Barcelona.¹⁷ Enrique Hernández Ollero és acusat d'assassinat amb traïdoria i tinença il·lícita d'armes, motiu pel qual la fiscalia demana una condemna de 22 anys de presó major per l'assassinat i de 2 anys, onze mesos i onze dies de presó menor per la tinença d'armes, a més d'una indemnització de 10.000 pessetes per als familiars de Messeguer. La seva defensa, per contra, en reclamava la lliure absolució.

Al text de la sentència, els magistrats consideren provat que, quan la Guàrdia Civil va localitzar els dos atracadors a l'estació de Cubelles, un d'ells es va lliurar als agents mentre que l'altre va amagar-se, aparentment, a dins dels lavabos. El primer detingut duia a sobre dues pistoles Start calibre 7,65, amb carregadors i bales de recanvi. Un cop emmanillat, l'envien al

lavabo amb l'objectiu de convèncer el seu company perquè s'entregués, però, tapat per una mampara de fusta que divideix la zona de dones i homes, l'atracador dispara i el mata. Els policies van disparar aleshores contra l'urinari però, un cop van cessar els trets i van entrar-hi, van descobrir, per sorpresa, que el lavabo era buit.

Finalment, el fugitiu va ser detingut l'endemà. L'home, però, negaria en tot moment haver mort el seu company tot i reconèixer, això sí, que li havia proporcionat una pistola Start per a la qual no disposava de llicència.

Segons la sentència redactada pel ponent Leoncio Villacastín, ni les proves practicades durant el judici ni la posterior inspecció ocular a càrrec del tribunal podien determinar amb certesa d'on va partir el tret que va acabar amb la vida de Joan Messeguer, motiu pel qual va declarar Enrique Hernández culpable de tinença il·lícita d'armes, amb una condemna de dos anys, onze mesos i onze dies de presó, i el va absoldre de l'acusació d'assassinat. El xofer també seria absolt d'haver-los ajudat en la fugida.

VENJANT EL PARE

Malgrat que volgudament s'ha optat per deixar fora del present treball els successos més directament vinculats amb els efectes i conseqüències de la Guerra del 1936, n'hi ha un cas que, a causa de les seves especials peculiaritats i del seu origen anterior, s'ha decidit, tanmateix, d'incloure. És el de l'assassinat de l'alcalde de Torelló, Josep Rosanes Reig, a mans d'un mossos d'esquadra destinat en aquell moment a Cubelles, i que hi arrelaria durant uns anys fins al seu definitiu trasllat a Vilanova i la Geltrú.

Els fets van tenir lloc el 6 de juliol de 1937¹⁸ quan el tinent coronel en cap dels mossos d'esquadra va enviar un ofici al president de la Generalitat informant-lo que a les 19.00 h. es van presentar a la comandància dos agents del Cos d'Investigació i Vigilància preguntant pel mossos de segona, Pere Rovira i Sellarés,

17 Consulta feta el 18 d'abril de 2023.

18 VIDAL, Joan. *Diccionari de la Guerra Civil a Cubelles. El Papiol i Cubelles*: Editorial Efadós i Ajuntament de Cubelles, 2022. Pàgines 215-217.

nascut a Caldes d'Estrac (Maresme) el 1907 i resident a Cubelles des que hi fou destinat el 1931. El requeriment feia referència a la possible autoria de la mort del batlle de Torelló, membre destacat del moviment obrer de la zona. Sembla ser que la motivació del crim fou la revenja per l'assassinat uns mesos abans del seu pare, el també mossos Antoni Rovira Bacardit i de qui el seu fill, Pere Rovira, feia responsable a Josep Rosanes.

L'origen de tot plegat cal situar-lo en el 1928, durant la dictadura de Primo de Rivera, en què la lluita obrera i els enfrontaments amb les forces de l'ordre eren d'allò més recurrent. Antoni Rovira era, aleshores, el cap dels mossos de Torelló i, durant una batuda, va detenir l'assassí d'un confident de la policia. Anys després, durant l'octubre de 1936, en un dels moments més àlgids de l'acció dels incontrolats provocada pel cop d'estat feixista, Rovira, que ja s'havia retirat dels mossos, fou assassinat.

El seu fill, Pere Rovira, en responsabilitatà l'alcalde Josep Rosanes, a qui disparà i li

provocà la mort. Inicialment, Rovira va ser posat a disposició el jutge d'instrucció de Vic, tot i que, a petició del comandant, Fèlix Gavari i Hortet, va ser traslladat a la presó Model de Barcelona davant del temor que fos executat pels escamots de la CNT-FAI en cas que quedés en llibertat. Malgrat que no ha quedat constància del seu procés judicial, se sap, però, que el 1938 ja s'havia reincorporat al cos dels mossos d'esquadra.

Del seu caràcter i temperament en dona fe un altre succés ocorregut a la masia de Cal Xixo, on hi vivia fent de masover amb la seva esposa i fills un cop va acabar la guerra. Se sap pel testimoni d'un dels seus nets¹⁹ que, mentre romangué al mas, va amagar dos mossos que fugien de les autoritats franquistes. Un dia a la casa es va presentar un grup de falangistes que anaven a buscar els dos mossos ocults, moment en què Pere Rovira els va barrar el pas amb una escopeta de dos canons i amenaçant que, si no marxaven d'immediat, almenys en mataria dos d'ells abans que poguessin capturat cap dels fugitius. La partida de falangistes va partir però, en previsió que poguessin tornar amb reforços i clamant venjança, es mossos van abandonar el mas i la família Rovira mai més no en va tornar a saber res d'ells.

LA MISTERIOSA DESAPARICIÓ D'EN GUILLERMO

L'enigmàtica desaparició del nadó Guillermo Fuentetaja Duflos, de només tretze mesos d'edat, va sacsejar la tranquil·la vida de Cubelles.²⁰ La seva mare, Chaterine Duflos, de 33 anys, nacionalitat francesa i resident des de feia uns vuit mesos al carrer de Joan de la Salle, va visitar l'Ajuntament el dijous 2 d'abril de 1987 a les 10.45 h. acompanyada

19 Pere Ramon Rovira Soler.

20 S'ha consultat el *Diari de Vilanova*, edicions dels dies 10 d'abril de 1987, pàgines 12 i 13; 3 de juliol, pàgina 9; 10 de juliol, pàgina 4; 17 de juliol, pàgina 7; 31 de juliol, pàgina 5; 31 de desembre, pàgines 13 i 17, i 15 d'abril de 1988, pàgina 9. I *La Vanguardia*, edicions dels dies 4 d'abril de 1987, pàgina 21; 5 d'abril, pàgina 35; 10 d'abril, pàgina 28; 1 de juliol, pàgines 3 i 27; 2 de juliol, pàgina 23; 3 de juliol, pàgina 25; 4 de juliol, pàgines 3 i 20; 5 de juliol, pàgina 38; 7 de juliol, pàgina 26; 8 de juliol, pàgina 22; 16 de juliol, pàgina 24; 31 de juliol, pàgina 22, i 24 d'agost, pàgina 14.

del petit i del seu germà gran, de 4 anys, amb la intenció de reunir-se amb l'aparellador municipal. En aquell moment, però, el tècnic no la podia atendre i la va emplaçar a trobar-se a última hora del matí, estona que la dona va aprofitar per passejar amb els seus fills i dur a terme algunes gestions. De tornada a les dependències municipals, cap a les 13.30 h., la mare va pujar a parlar amb l'aparellador i va demanar a una secretària de l'Ajuntament que vigilés el nadó que es trobava al cotxet. Quan la dona va pujar al segon pis, una treballadora va voler veure el nen però, sorprenentment, allà no hi havia ningú. Per línia interna, el personal de recepció va preguntar al tècnic municipal si la mare tenia al nadó en braços, però l'aparellador confirmava que la mare havia pujat sola. Just en aquell moment, s'obria un enigma que, 36 anys després, segueix irrisolt.

Immediatament, la investigació policial es va centrar a determinar tots els moviments de la dona i els seus fills durant les gairebé tres hores que van transcórrer entre les dues visites a l'Ajuntament. Segons va declarar la dona, després de sortir de les dependències municipals, va baixar fins al passeig Marítim, on es va creuar amb una dona d'uns 50 anys vestida amb xandall i que anava acompanyada d'un gos, que li va fer diverses preguntes sobre el nadó i li va demanar si el podia agafar ja que ella tenia nets però no els podia veure mai. Seguidament, Chaterine Duflos relatava que havien anat fins al parc infantil ubicat al carrer de Joan Roig i Piera, a tocar de la carretera,²¹ on va estar gronxant el fill gran durant un quart d'hora amb el cotxet situat a uns deu metres de tots dos. A continuació, es van desplaçar fins a una agència immobiliària, on la mare va fer unes consultes mentre les dues criatures s'esperaven a fora. Tot seguit, es van dirigir cap a l'Ajuntament, on s'advertiria de la desaparició del petit Guillermo. La dona va declarar que, des que va comprovar per última vegada que el nen era al cotxet, al parc infantil, i la descoberta de la seva desaparició a les dependències municipals, havien passat uns 45 minuts.

L'actitud extremadament serena de la mare -que el dia de la desaparició, això sí, va haver de ser sedada com a conseqüència d'un atac de nervis-, així com la impossibilitat de localitzar nous testimonis que aportessin cap dada sobre la misteriosa dona del passeig Marítim, va posar el focus de la investigació judicial en Chaterine Duflos. De la seva banda, la dona i el pare del nadó, el pintor establert a Sitges, José Luis Fuentetaja, van defensar la seva innocència i van criticar la rumorologia que circulava pel poble i l'enfocament d'alguns mitjans de comunicació, que titllaven de "morbosos". Una setmana més tard, el pare, que en cap moment va ser considerat sospitós, descartava que es tractés de cap segrest amb motivacions econòmiques atès que la família no havia rebut cap petició de diners ni cap comunicació externa en aquest sentit. Així mateix, aclaria que el nen havia nascut amb un cert alentiment en el seu desenvolupament físic per uns problemes en el part però sense que li hagués generat cap afectació neurològica.

²¹ Actualment s'hi ubica el Centre Social Joan Roig i Piera.

Tres mesos després, el cas prenia una nova dimensió. La pitjor de les temences es feia realitat i el 30 de juny, a les 10.00 h., apareixia el cadàver del petit Guillermo en avançat estat de descomposició a sota d'una barca del Club Marítim Cubelles. Uns treballadors de l'entitat el van trobar mentre duïen a terme unes feines de neteja i van girar l'embarcació, que estava mig enfonsat en la sorra. Els investigadors, al seu torn, van afirmar que, durant la batuda que es va dur a terme just després de la desaparició el mes d'abril, es va pentinar la zona i es va mirar a sota de totes les barques, sense que aleshores es localitzés el cos del nen.

A continuació, el jutge d'Instrucció de Vilanova i la Geltrú, Ramon Macià, va prendre novament declaració a Chaterine Duflos, que va arribar al jutjat enmig d'una gran expectació mediàtica, i, quatre hores més tard, n'ordenava el seu ingrés a presó preventiva. La dona reconeixia que havia passejat el dia de la desaparició a prop dels botes, tal com evidenciaven les marques de rodes de cotxet encara existents a la sorra, tot i que negava tenir res a veure amb la col·locació de l'infant a sota de la barca. L'instructor interrogava també un investigador privat contractat per la dona per intentar esclarir la desaparició del seu fill i un antic comissari de la policia amb qui havia contactat el pare amb la mateixa finalitat. A més, a l'escenari de la troballa del cos del nen s'hi van recollir burilles, mocadors de paper i altres objectes per tal de ser analitzats.

A causa dels indicis recollits pels investigadors i de les contradiccions en què presumptament va incórrer la dona durant el seu testimoni i les reconstruccions que s'havien dut a terme, el 7 de juliol el jutge va decretar presó incondicional per a Chaterine Duflos. Segons els testimonis recollits pels periodistes de *La Vanguardia*, Francesc-Marc Álvaro i Bru Rovira,²² l'últim cop que algú aliè a la família va veure el petit Guillermo amb vida fou el 23 de març. Les persones entrevistades afirmaven que ningú no va veure ni sentir el nen durant el dia de la desaparició i una veïna, fins i tot,

explicava que, abans de sortir a passejar, la va convidar a prendre cafè i que va deixar el nadó al cotxet al rebedor de casa en comptes de prendre'l en braços, com feia habitualment, i que no va sentir-lo plorar en cap moment.

Uns dies més tard, el dilluns 13 de juliol, el jutge ordenava una nova reconstrucció dels fets. Durant la jornada, també es va prendre declaració a diversos treballadors de l'Ajuntament i al propietari d'un restaurant del passeig Marítim. La principal novetat del cas seria un informe tècnic que determinava que eren necessàries almenys dues persones per aixecar la barca on es va trobar el cadàver del nadó. Algun testimoni recollit per *La Vanguardia* assegurava, tanmateix, que era molt senzill fer un forat al costat de l'embarcació i col·locar un nadó de només set quilos.

Davant la impossibilitat de trobar proves concloents, però, a finals de mes, el jutge deixava en llibertat provisional la mare del nen, malgrat afirmar que el cas seguia obert. Un any després de la desaparició, però, el sumari s'havia traslladat a l'Audiència de Barcelona i la investigació estava paraitzada fins a nou avís. Gairebé quatre dècades després, la mort de Guillermo Fuentetaja Duflos continua sent un misteri irrisolt i pel qual mai no ha pagat ningú.

562 KG. DE COCAÏNA

Com si d'un capítol de la famosa sèrie *Corrupción en Miami* que en aquells anys triomfava arreu del món es tractés, la diada de Sant Jordi de 1988, Cubelles es convertia en el centre europeu de la lluita contra el narcotràfic. La nit del dissabte 23 d'abril, al voltant de les 21.00 h., la Guàrdia Civil localitzava al búnquer de la Mota de Sant Pere 562 kg. de cocaïna, la partida més gran interceptada mai a Europa. Segons informava en roda de premsa el mateix governador civil de Barcelona, Ferran Cardenal, la droga, d'un 90% de puresa, estava distribuïda en dinou sacs impermeabilitzats i es calculava que podia tenir un valor al mercat negre d'uns 8.000 milions de pessetes, vora els 48 milions d'euros. En total, les autoritats preveïen que se'n podien distribuir al voltant

22 *La Vanguardia*, edició del dijous 2 de juliol, pàgina 23.

de 56.200.000 dosis, una xifra que parlava per si sola de l'envergadura de l'operació.

Com a conseqüència de la troballa, la policia detindria a peus del búnquer mateix Reginaldo Blanco, un cubà de 46 anys i nacionalitat nord-americana, i María Arrate Zubizarreta Azcona, de 37 anys i d'origen basc. Tots dos eren residents a Madrid. Durant el mateix vespre, la Guàrdia Civil també va arrestar Pedro Muñoz Alcaraz, de 28 anys i resident a Sant Cugat del Vallès, i José Carbajo Mur, de 48 anys i veí de Sitges.

Tal com van recollir *La Vanguardia*²³ i el *Diari de Vilanova*,²⁴ tots dos amb la notícia en portada, l'operació policial va iniciar-se uns dies abans. Des del cos armat se sospitava que el dia 23 d'abril tindria lloc un

desembarcament de droga a les platges de Vilanova i la Geltrú i es va muntar un dispositiu amb agents de paisà patrullant per tota la costa del municipi. Des d'un vaixell fruiter van partir unes llanxes motores en direcció cap al litoral vilanoví malgrat que poc després, i potser alertats per algun confident intern, van canviar de rumb i van buscar un nou indret on amagar la mercaderia.

Just l'endemà, però, dos joves pescadors que passejaven per la platja de la Mota van trobar un paquet amb cocaïna, i ho van comunicar a la comandància de la Guàrdia Civil de la capital del Garraf. Immediatament, la policia va pentinar tota la zona fins a descobrir la immensa partida de 562 kg. al niu de metralladores situat a tocar de la desembocadura del Foix. Un cop localitzada la droga, agents de la Benemèrita i la policia local de Cubelles van optar per amagar-se i esperar per si apareixia algú a recollir els farcells. Poc després, arribava un Opel Kadett negre, d'on baixarien Raginal-

23 Edicions dels dies 25 d'abril, pàgines 1, 15 i 16; 26 d'abril, pàgines 3 i 28; 27 d'abril, pàgina 26; 28 d'abril, pàgina 26, i 29 d'abril, pàgina 30.

24 Edicions del 29 d'abril, pàgines 1, 3, 4 i 27, i del 6 de maig, pàgina 11.

do Blanco i María Arrate Zubizarreta, que serien immediatament detinguts i posats a disposició judicial. Poques hores després eren arrestats els altres dos homes.

Després de prestar declaració durant cinc hores al Jutjat de Primera Instància i d'Instrucció de Vilanova i la Geltrú, el seu titular, Ramon I. Macià, va ordenar el seu ingrés a la presó Model i Wad-Ras. Les primeres investigacions apuntaven que la droga, d'origen colombià, hauria arribat a Cubelles des de Miami, en un intent del *cartel de Medellín* d'obrir nous mercats a Europa, davant la saturació que patien els Estats Units i l'increment de la demanda que s'estava produint a l'altra banda de l'Atlàntic. Les autoritats també van decretar la destrucció de la cocaïna confiscada a la central tèrmica a tocar del riu Besòs.

Amb el pas dels mesos, les investigacions per la droga interceptada al búnquer de la Mota derivaria en noves detencions.²⁵ Les autoritats judicials i policials sospitarien des del primer moment que darrere de Reginaldo Blanco hi havia d'haver una xarxa més extensa d'implicats. Així, un any i mig després, el 5 d'octubre de 1990, era arrestat l'advocat barceloní Octavio Labarta, molt conegut per haver participar com a defensor en nombrosos judicis contra la salut pública. El lletrat, a més, havia estat un dels principals impulsors de la Taula de Penalistes del Col·legi d'Advocats de Barcelona. La detenció de Labarta es va produir després que adquirís cinc quilos de droga per 700.000 pessetes (4.200 euros) amb la intenció de traficar amb ella. Anteriorment, també vinculat al cas, la policia havia encarcerat el colombià Ramón Detemple Llopis.

Abans d'acabar l'any, l'Audiència liderava una nova operació antidroga amb vincles amb la partida de Cubelles. En total es detenien deu persones més relacionades amb la família Ochoa, que exercien tasques de transport i distribució de la droga.

El cas de la cocaïna confiscada al búnquer de la Mota tancaria el seu darrer capítol el

novembre de 1993, gairebé quatre anys i mig més tard, amb el judici i les sentències dictades contra els detinguts. Segons publicava el *Diari de Vilanova*,²⁶ l'Audiència Nacional imposava una pena de 24 anys de presó i una multa de 9.000 milions de pessetes (54 milions d'euros) contra Reginaldo Blanco, considerat el cap de la trama. El magistrat Siro López també condemnava Torres Hernández a 22 anys de presó i una sanció de 6.170 milions de pessetes (37 milions d'euros); a 15 anys de presó i a pagar 180 milions de pessetes (1,8 milions d'euros) a l'advocat Octavio Labarta, i a María Arrate Zubizarreta a 12 anys i una multa de 6.170 milions de pessetes (37 milions d'euros). Els altres cinc acusats serien castigats amb penes que oscil·laven entre els sis i els nou anys de presó. Durant la investigació seria clau el testimoni d'un narcotraficant penedit, Ramon Maria del Temple Llopis, que seria cabdal a l'hora de determinar la identitat de la resta d'implicats.

El judici també seria decisiu per esclarir un altre dels enigmes derivat del cas: la desaparició de part de la cocaïna decomissada a Cubelles. Segons declararien les autoritats, en total s'haurien extret 38 kg. de droga que, presumptament, s'havien utilitzat per pagar a confidents. Tot plegat, doncs, digne d'un bon capítol de *Corrupció en Miami*.

CRIM MASCLISTA

Malauradament, Cubelles tampoc s'ha escapat de la xacra de la violència masculista. Així, la matinada del diumenge 18 de novembre de 1990, el poble es llevava en autèntic estat de xoc. Una jove de només 18 anys i molt coneguda a la vila apareixia morta amb evidents símptomes d'haver estat víctima d'una agressió física i sexual. El detingut era un altre noi del municipi, de 20 anys i veí de la víctima, també força popular al poble.

Segons recollia la sentència feta pública el febrer de 1992, l'home va colpejar la noia després que ella es negués a mantenir relacions sexuals amb ell i, després de dei-

²⁵ *Diari de Vilanova*, edicions dels dies 19 d'octubre de 1990, pàgina 23, i del 30 de novembre, pàgina 32.

²⁶ Edició del 8 d'octubre de 1993, pàgina 26.

jar-la estabornida, va consumir la violació i la va estrangular amb una bufanda que duia la mateixa jove. Tot seguit, l'agressor va abandonar el cos a mig camí de Corral d'en Cona, molt a prop d'on vivien tots dos.

Durant el judici, l'acusat va reconèixer haver mantingut relacions amb la víctima, malgrat que assegurava que havien estat consentides i que la mort s'havia produït de manera fortuïta. El jurat, però, no es va creure la seva versió i el va condemnar a 38 anys de presó: 26 anys, vuit mesos i un dia pel delictes d'assassinat i a dotze anys i un dia més pel delictes de violació. La sentència dictada per la secció desena de l'Audiència de Barcelona afirmava categòricament que tant les ferides que presentava la noia com l'indret on va trobar-se el cos, del tot incompatible amb unes relacions íntimes consentides, desmuntaven la versió del delinqüent i evidenciaven la seva responsabilitat.

Finalment, els jutges conclouien que el condemnat va decidir assassinar la jove després que la noia li afirmés que ho explicaria tot als seus germans. Un fatídic succés que va commocionar i marcar tota una generació en una Cubelles que, amb prou feines, s'acostava a la ratlla dels 3.000 habitants.²⁷

FER-SE EL MORT

El que va succeir el 3 de febrer de 1993 entre Segur de Calafell i el pantà del Foix sembla extret d'una sèrie de Netflix. Aquell dimecres, el cubellenc Francesc Timoneda i el vilanoví Jorge García eren morts a trets per una revenja relacionada amb el tràfic de drogues, mentre que el també vilanoví Idelfonso Guisado salvava la vida miraculosament després de fer-se el mort i escapar-se del maleter del cotxe on els traslladaven a la zona de la Font d'Horta, a mig camí de Clariana (Castellet i la Gornal).

Segons que va revelar la investigació, els cossos sense vida del cubellenc Timoneda, propietari del pub Gags de Vilanova, i Jorge García van ser trobats per la Guàrdia Civil al pantà del Foix després de rebre diversos

trets per una venjança vinculada al tràfic d'estupefaents. Les dues víctimes van ser localitzades gràcies al testimoni d'Idelfonso Guisado, qui també havia estat ferit malgrat que va tenir la sang freda de fer-se passar per mort i saltar del maleter amb el vehicle en marxa quan els portaven cap a la zona propera a la Font d'Horta. Guisado hauria escapat del cotxe amb dues ferides de bala i emmanillat amb grillons, sent recollit per un conductor, que el va portar fins a l'ambulatori d'El Vendrell, on va ingressar cap a les 20.00 h. del dimecres 3 de febrer per, posteriorment, ser traslladat a l'UCI de l'hospital Santa Tecla de Tarragona.

L'home, de 31 anys, va explicar que aquella mateixa tarda havia anat en companyia de les dues víctimes al domicili d'un dels agressors, a la urbanització Brisas de Segur de Calafell quan, un cop a dins, van ser emmanillats i, tot seguit, executats. Timoneda i García van morir possiblement a l'acte, amb diversos trets al cap, mentre que Guisado va salvar la vida tot fingint la seva pròpia mort. Sobre la seva fugida, una

²⁷ <https://www.foro-ciudad.com/barcelona/cubelles/habitantes.html>. Consulta feta l'1 de juny de 2023.

setmana després la premsa apuntava la possibilitat que hagués aprofitat un descuit en el moment que els autors dels fets canviaven de cotxe.²⁸

Amb les dades proporcionades, la Guàrdia Civil va detenir la matinada de dimecres a dijous Tomás R. D. i Juan Betlinsk com a autors dels dos assassinats i l'intent frustrat del tercer, i la parella de Betlinsk, Ana Camacho, acusada d'encobrir els fets. Betlinsk, a més, va haver de ser traslladat a l'hospital de Santa Tecla atès que presentava una ferida de bala al peu esquerre que, aparentment, s'havia provocat ell mateix durant el tiroteig.

Un cop practicades les detencions, i mercès al testimoni dels acusats, els agents també van poder localitzar els cossos de les dues persones assassinades el dijous cap a les 15.40 h., al terme municipal de Castellet i la Gornal, a mig camí entre el nucli de Clariana i la Font d'Horta.

En el decurs de la investigació liderada pel Jutjat número 3 d'El Vendrell, la policia va trobar a dos xalets de la urbanització Brisas de Segur de Calafell les armes presumptament utilitzades pels autors materials dels trets -una d'elles, un revòlver Magnum del calibre 44-, així com el Seat 131 que els detinguts haurien utilitzat per transportar els cossos i que pertanyia a una de les víctimes mortals.

Els assassins, que van reconèixer els fets ja en primera instància, eren veïns de Barcelona i disposaven de segona residència a Segur de Calafell. De fet, la Guàrdia Civil va precintar els dos xalets dels acusats, als carrers Albània i Polònia. L'únic supervivent, Idelfonso Guisado, també va ser detingut per la policia, mentre que els presumptes autors dels trets van ingressar en presons diferents per evitar que es comunicessin entre ells durant la investigació. Un dels sicaris, Tomás R. D., tenia una causa pendent per un intent frustrat d'homicidi i tinença il·lícita d'armes, motiu pel qual la fiscalia li demanava deu anys de presó.

²⁸ *Diari de Vilanova*, 12 de febrer de 1993, pàgina 17.

El cubellenc Francesc Timoneda i el vilanoví Jorge García foren enterrats el dilluns 8 de febrer. La família de Timoneda era coneguda per regentar un popular restaurant a la vila.

Amb total seguretat, la crònica negra de Cubelles encara abasta molts més episodis que resten ocults i per descobrir, tal com correspon a una vila millenària. Una història sovint desagradable i imperfecta que, tanmateix, esdevé imprescindible per conèixer la part més inconfessable de la nostra societat. Perquè no hi ha vida sense mort ni llum sense foscor.

BIBLIOGRAFIA

VIDAL, Joan. *Diccionari de la Guerra Civil a Cubelles*. El Papiol i Cubelles: Editorial Efadós i Ajuntament de Cubelles, 2022.

VIDAL, Joan. *El Círcol Cubellenc (1890-1939). Mig segle d'història de Cubelles a través de la seva entitat pionera*. Cubelles: Ajuntament de Cubelles, 2006.

GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a la premsa dels segles XIX i XX (1856-1937)». Dins d'*Anuari 2017*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2012. Pàgines 91-105.

GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya*». Dins d'*Anuari 2014*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2015. Pàgines 64-75.

GARCIA, Lolo. «La presència de Cubelles a *La Veu de Catalunya* (II)». Dins d'*Anuari 2015*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2016. Pàgines 21-37.

MARTÍNEZ i ROIG, Xavier. «Masies de Cubelles. Rocacrespa». Dins d'*Anuari 2021*. Cubelles:

Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2022. Pàgines 7-37.

VILLALTA, Antoni, i PINEDA, Antoni. «Notícies sobre Cubelles, entre 1842 i 1931». Dins d'*Anuari 2017*. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs *Amics del Castell*, 2012. Pàgines 87-90.

ARXIUS

- Arxiu Central del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i de l'Audiència Provincial de Barcelona
- Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC). Premsa digitalitzada
- Arxiu del Jutjat de Pau de Cubelles

HEMEROTECA

- *La Vanguardia*
- *Diari de Vilanova*
- *Diario de Barcelona*
- *El Magisterio español*
- Anuaris del *GEC Amics del Castell* (2011, 2014, 2015 i 2021)

WEBS

- Festa.cat
- Mapes de Patrimoni Cultural, Diputació de Barcelona (Patrimonicultural.diba.cat)
- Blog del Grup d'Estudis Cunitencs Delmacio de Conito

AGRAÏMENTS

Laia Estalella, Joan Vidal, Óscar García, Florentino García i personal del Jutjat de Pau de Cubelles i de l'Arxiu Central del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i de l'Audiència Provincial de Barcelona.

Aquest treball està dedicat a la memòria d'Antoni Pineda i Gavaldà.

Agost 2023